

Rozhovor s guvernérom NBS Jozefom Makúchom: Prípravy únie odhalili nové riziko

(4. 11. 2014; Hospodárske noviny, roč. 22, č. 211, mut., TÉMA HN , s. 3; Jakub Mendel)

BANKOVNÍCTVO

Guvernér Národnej banky Slovenska Jozef Makúch pre Hospodárske noviny:

Končí sa vaše prvé obdobie v pozícii guvernéra NBS. Predpokladám, že prípravy na spustenie bankovej únie boli najnáročnejšou úlohou počas tohto obdobia.

Ani by som nepovedal. Pre Európsku centrálnu banku ako celok to bol určite najväčší projekt, ale pre nás na Slovensku tu boli aj zložitejšie úlohy. Napríklad SEPA, v rámci ktorej sa podarilo vytvoriť jednotný systém bezhotovostných platieb eurom tak, aby sa odstránili rozdiely medzi vnútroštátnymi platbami a prevodmi medzi krajinami vo veľkej väčšine Európy.

Samotná banková únia je však projekt nesmiernej veľkosti aj významu pre menovú úniu. Nebolo to náročné aj pre Národnú banku?

Príprava na prvú fázu bankovej únie, jednotný mechanizmus dohľadu (SSM), sa Slovenska dotkla v podstate len okrajovo. V rámci prípravy sa priamo hodnotili iba tri naše banky. A sú to dobré banky.

Ako ste spomenuli, tri banky zo Slovenska prešli v posledných mesiacoch hlbokými previerkami. Celkové výsledky v prípade Slovenska boli veľmi dobré. Nevyskytli sa ani drobné nedostatky?

Takzvané AQR, teda revízia aktív, bolo zdrojom veľmi cenných informácií. Bežný výkon dohľadu nejde do takejto šírky, ako sme to mali možnosť vidieť pri previerke v rámci prípravy SSM. Aj preto sme napríklad potrebovali pomoc externých konzultantov. Išlo sa naozaj do veľmi veľkej hĺbky. Bolo to neuveriteľne veľa roboty, ktorá však priniesla aj nesmierne cenné informácie. Na základe toho sa dajú nastaviť regulačné postupy do budúcnosti. V prípade našich bánk sa ukázali drobné nedostatky pri identifikovaní problémových úverov. Ide o takzvané reštrukturalizované úvery s odloženou splatnosťou.

Má toto odhalenie nejaký prínos pre naše bankovníctvo?

Určite. Do budúcnosti sa znížilo riziko zlyhania takýchto úverov a tým aj riziko pre banky. Keď už je úver označený ako reštrukturalizovaný, pozerá sa naň inak, ako je to v prípade bežného úveru.

Kde tento nedostatok vznikol?

Slovenské banky používali vlastnú metodiku, lebo táto oblasť nebola regulovaná. Podľa toho identifikovali, čo je a čo nie je reštrukturalizovaný úver. Jednotná metodika použitá v previerkach zo strany Európskej centrálnej banky bola kvalitnejšia a lepšia. Vďaka tomu upozornila na nedostatky, ktoré majú slovenské banky, keď nezaraďujú niektoré úvery medzi reštrukturalizované úvery. Nič nekalé sa tu nedialo. Ide len o rozdiel v metodikách. V rámci previerok sa tieto úvery zaradili do reštrukturalizovaných a aj banky začali nastavovať svoje procesy tak, aby sa tento nedostatok odstránil.

Dá sa povedať, že sa tak podarilo preventívne zasiahnuť?

Tento nedostatok je určitým latentným rizikom, ktoré sa nemusí nikdy prejaviť. Dá sa to však pokladať za preventívne opatrenie.

Prípravy na bankovú úniu sa však netýkali iba previerok. Ako ste vnímali celý tento proces?

Bola to práca, ktorá bola naozaj veľmi dobre naplánovaná a systémovo zvládnutá. Debaty pri príprave boli skutočne veľmi vecné a splnili svoj účel. Určite by sa zišlo viacej času, ale ten bol daný. Postupy boli schválené, dostali sme mandát od inštitúcií ako Európska komisia či Európsky parlament. A ten mandát bol jednoznačný. Musí sa začať štvrtého novembra. Tak sme urobili všetko pre to, aby sa to k tomuto dátumu začalo.

Spustenie jednotného dohľadu, teda prvej fázy bankovej únie, je unikátny projekt. Šéfka SSM Daniele Nouy v rozhovore pre HN dokonca povedala, že mala pocit, akoby rozbiehala startup.

Ukázali sa už nejaké nedostatky, ktoré bude podľa vás treba napraviť?

Už počas prípravy na komplexné hodnotenie si mnohé banky, napríklad rakúska matka Slovenskej sporiteľne, vyčistili bilancie od zlých aktív a doplnili kapitál. Odstránili tak niektoré nedostatky v predstihu. Európska centrálna banka bude priamo dohliadať nad približne 120 bankovými skupinami, čo predstavuje takmer 85 percent všetkých bankových aktív v eurozóne. ECB sa bude podieľať aj pri dohľade nad menej významnými finančnými spoločnosťami. Tých je viac ako tritisíc. Z týchto čísiel je zrejmé, že ide o veľké množstvo subjektov. Otázka, či by niečo mohlo byť lepšie, je v súčasnosti ešte predčasná. Či neskôr nastane potreba zmien, ukáže až prax.

Národná banka už dlhší čas opakovane prizvukuje, že slovenský bankový sektor je stabilný a zdravý. Načo nám teda je banková únia?

Slovenské banky nie sú izolované. Pre nás je to bez ohľadu na kvalitu bánk veľmi dôležitý krok. Bude to znamenať výrazne lepší tok informácií. Budeme oveľa viac a presnejšie informovaní pri prijímaní rozhodnutí. V rámci únie získame knowhow, ktoré by sme si na Slovensku ani nevedeli vytvoriť. Je to definitívne veľký prínos. Budeme mať súhrnný pohľad na stav v bankovníctve v celej eurozóne, čo sme nemali. A tým aj komplexnejší pohľad na náš sektor.

Čo to v praxi prinesie klientom bánk?

Hlavne to, že banky budú stabilnejšie a lepšie.

Môže nás banková únia ochrániť pred budúcimi krízami v bankovníctve?

Treba pokračovať v harmonizácii pravidiel pre banky, ktoré sú súčasťou SSM tak, aby pôsobili v homogénnom prostredí bez vplyvov národných úprav a záujmov. Presnejšie pravidlá podnikania bánk, zlepšenie ich pripravenosti na zvládanie interných a externých šokov, vytvorenie plánov riešenia krízových situácií a ich koordinácia s príslušnými orgánmi v zahraničí, intenzívnejšia spolupráca medzi orgánmi dohľadu sú základné prvky bankovej únie. Je nepochybné, že v prípade budúcej krízy sa vytvoria kvalitatívne lepšie predpoklady na to, aby sa jej predišlo, prípadne sa minimalizovali jej dôsledky.

V prípade našich bánk sa ukázali drobné nedostatky pri identifikovaní problémových úverov.

Foto:

Objektívita kontrol v bankách bude po novom podľa Makúcha ešte vyššia. Budú sa na nich totiž podieľať experti zo všetkých krajín eurozóny.